

Högsta förvaltningsdomstolen, 2001-6856

Beslutsdatum: 2002-12-04

Pub. beteckning: RÅ 2002 ref 91

Målnr/Dnr: 2001-6856

Organisationer: Sigtuna kommun

Sammanfattning

En skolelev som hade så kallat växelvis boende ansågs ha rätt till skolskjuts enligt 4 kap 7 § skollagen. Rätten till skolskjuts är inte begränsad till den bostad där barnet är folkbokfört, utan utgår från det faktiska behovet.

Kommentar

Infosoc Rättsdata AB har valt att kommentera nedanstående avgörande genom följande referat.

En man ansökte om kostnadsfri skolskjuts för sin son enligt 4 kap 7 § skollagen (1985:1100). Barn- och ungdomsnämndens arbetsutskott i Sigtuna kommun beslutade att avslå ansökan med motiveringen att barn som hade växelvis boende endast hade rätt till skolskjuts från den adress där barnet var folkbokfört. Mannen överklagade genom laglighetsprövning nämndens beslut och anförde att beslutet var oriktigt eftersom hans son bodde 12 km från skolan när han bodde hos honom och att det därmed förelåg ett behov av skolskjuts.

Länsrätten i Stockholms län biföll överklagandet och upphävde nämndens beslut. Sedan kommunen överklagat till Kammarrätten i Stockholm och där fått avslag, överklagade kommunen vidare till Regeringsrätten.

I Regeringsrätten inhämtades yttranden från Skolverket och Svenska Kommunförbundet. Enligt Skolverkets uppfattning var det den faktiska bostads- och skolsituationen som skulle avgöra rätten till skolskjuts. Svenska Kommunförbundet hävdade däremot att rätten till skolskjuts skulle prövas med utgångspunkt i barnets folkbokföringsadress.

Regeringsrätten (Ragnemalm, Billum, Almgren, Dexe och Kindlund) avlog överklagandet och angav följande domskäl.

"[Faderns] son bor varannan vecka hos fadern och varannan vecka hos modern. Föräldrarna har gemensam vårdnad om sonen. Båda föräldrarna bor i Sigtuna kommun. Pojken är folkbokförd på moderns adress och går i den grundskola som kommunen placerat honom i med hänsyn till folkbokföringen. Upptagningsområdet för denna skola omfattar även faderns adress. Avståndet mellan faderns bostad och skolan är ca tolv kilometer.

I januari 2000 ansökte [fadern] om kostnadsfri skolskjuts (SL-kort) för sonen. I beslut den 23 februari 2000 vägrade barn- och ungdomsnämnden i Sigtuna kommun honom ersättning för skolkort med hänvisning till att nämnden tidigare beslutat att elevens folkbokföringsadress är avgörande vid prövning av fråga om rätt till skolskjuts.

Frågan i målet är om kommunens beslut strider mot lag.

I 4 kap. 7 § första stycket skollagen stadgas att hemkommunen är skyldig att sörja för att det för eleverna i grundskolan anordnas kostnadsfri skolskjuts, om sådan behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållandena, funktionshinder hos en elev eller någon annan särskild omständighet.

För den som är bosatt i landet avses med hemkommun, enligt 1 kap. 15 § första stycket skollagen, den kommun i vilken han är folkbokförd.

Bestämmelsen i 4 kap. 7 § första stycket skollagen bygger på huvudregeln att grundskoleutbildning skall vara kostnadsfri för eleverna. I förarbetena till skollagen har uttalats att bakgrunden till det i princip fullständiga kostnadsansvaret för huvudmannen i förhållande till eleverna i grundskolan är att eleverna (själva eller genom föräldrarna) inte skall behöva betala för utbildning som de genom skolplikten är skyldiga att genomgå. Eftersom skolskjutsning beror på skolgången skall huvudmannen vara skyldig att anordna behövlig skjutsning gratis. (Prop. 1985/86:10 s. 101.)

Regeringsrätten gör följande bedömning.

När barn till separerade föräldrar med gemensam vårdnad bor lika mycket hos båda föräldrarna brukar man tala om växelvis boende. Föräldrarna kan avtala härom men domstol kan också, då den enligt bestämmelserna i 6 kap. 14 a § föräldrabalken beslutar om vem av föräldrarna barnet skall bo tillsammans med, förordna att barnet skall bo växelvis hos var och en av dem (se prop. 1997/98:7 s. 56 och 112 f.). Denna möjlighet utgör en naturlig konsekvens av de riktlinjer för prövningen som anges i 6 kap. 2 a § föräldrabalken och som innebär att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid avgörande av bl.a. frågor som rör boende och att det vid bedömningen av vad som är bäst för barnet skall fästas särskilt avseende vid barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna. Systemet med växelvis boende som ett fast arrangemang är alltså förankrat i lagstiftningen, och då det tillämpas får det berörda barnet anses ha två likvärdiga hem.

Att rätten till kostnadsfri skolskjuts enligt 4 kap. 7 § första stycket skollagen i sådant fall skulle vara begränsad till resor mellan den bostad där barnet är folkbokfört och skolan framstår mot den angivna bakgrunden som stridande mot principen om kostnadsfri grundskoleutbildning. En sådan tillämpning har inte heller stöd vare sig i skollagens bestämmelser eller i förarbetena till dessa.

Regeringsrätten finner därför att det inte kan anses förenligt med skollagen att avslå [faderns] ansökan om ersättning för kostnader för skolskjuts med hänvisning till att behovsprövningen sker med utgångspunkt i att barnet är bosatt endast där det är folkbokfört. Som underrätterna funnit strider kommunens beslut således mot lag och skall upphävas."

[Avgörandet i detta referat har skett utifrån andra rättsregler än nu gällande, men referatet har alltjämt bedömts ha relevans. Hänvisningar till lagrum i rättsdatabasen - som avses spegla gällande rätt - sker till motsvarande lagrum i nu gällande författningar. Anmärkning av Infosoc Rättsdata AB.]